

TÆNKETANK DANMARK - DEN FÆLLES SKOLE

INDHOLD

- Et fælles professionsideal?
- Landsmøde 2015
- Program
- Oplægsholdere

Udarbejdet af:

Inger Nøddekær, Sussi Maale og Thomas Steffin

Ansvarshavende:

Guy Rubaudo og Niels Brockenhuus

Kontakt: Se www.taenketankdanmark.dk

Layout: Lise Bernt Hansen

Næste nyhedsbrev: Sommer 2015

Et fælles professionsideal for det pædagogiske personale i folkeskolen?

Med dette Nyhedsbrev lægger bestyrelsen op til en proces og debat blandt Tænketaankens medlemmer og samarbejdspartnere om en mulig formulering af et fælles professionsideal for det pædagogiske personale i folkeskolen. Det er vores ønske, at medlemmerne vil "tage handsken op" i regionerne og drøfte temaet i medlemskredsen, på møder i regionen og på de enkelte arbejdspladser.

Dette Nyhedsbrev kan inspirere til den videre debat frem til efterårets Landsmøde 2015, og både Nyhedsbrev, Tænketaankens hjemmeside og bestyrelsen er åbne for jeres indlæg.

Landsmødet i oktober 2014 var, foruden spændende oplæg om folkeskolens udvikling i et velfærdssamfund under forandring, også et fora for medlemmernes bud på, hvilke temaer og indsatsområder Tænketaanken skal beskæftige sig med i fremtiden.

Som det fremgår af bestyrelsesreferat fra 7. november 2014 fremkom mange interessante emner. Disse har bestyrelsen opsummeret til "den fælles skoles professionsideal", et begreb som bestyrelsen ønsker at sætte fokus på og kvalificere i løbet af det kommende år, både via indlæg i nyhedsbreve, dialog med relevante parter - faglige som politiske - og som tema på landsmøder. Bestyrelsen har allerede taget det første initiativ, idet Stefan Hermann, rektor på UC Metropol, var inviteret til drøftelse af professionsidealet i den fælles skole på bestyrelsesmø-

det d.23. januar 2015. Formålet var gensidig sparring og udveksling af viden mellem bestyrelsen og Stefan Hermann med fokus på en debat om, hvad et professionsideal er i den moderne og reformerte folkeskole?

Baggrund for dialogen tog sit udgangspunkt i folkeskolereformens målsætninger samt præcisering i loven om flerfaglighed i folkeskolen med fokus på kerneopgaven i folkeskolen og hvilke kompetencer, der skal være til stede hos de pædagogiske medarbejdere for at løse denne opgave. Ligeledes fokus på, hvilke nødvendige ændringer, der må og skal ske i uddannelserne, for at det pædagogiske personale kan leve op til disse krav.

Med et professionsideal mener bestyrelsen ikke en opløsning af de enkelte grundfagligheder, men i højere grad et fokus på, hvad et professionsideal er i en fælles folkeskole fra kl. 6-17. Begreber som udvikling, læring, fællesskab og trivsel vil være en del af et fremtidigt professionsbegreb. Ligesom formålsparagraffen, folkeskolereformen, pædagogisk viden og forskning bør danne grundlag og ramme for professionsidealet. Med et nyt professionsideal er der et ønske om at løfte debatten ud af fagmonopolisering og fagforeningsdebat.

Dialogen tog sit udgangspunkt i følgende spørgsmål: Hvad er et professionsideal? Eller hvordan kan man tænke et profes-

Historie bag udformning af pædagogernes professionsetik 2008 - 11.

Historie bag udformning af lærernes professionsideal 2002 - 14.

sionsideal i den fælles skole?
 Hvad skal idealet være for at kunne indeholde Tænketankens vision for en fælles skole, folkeskolereformen samt kunne understøtte kerneopgaven?

Hvordan skal man forstå et fælles professionsideal i et UC perspektiv?
 Kan et fælles professionsideal afløse/flytte et fokus væk fra faglige organisationers fagforståelse?
 Kan et fælles professionsideal betyde noget for organisering af uddannelserne og deres indhold?

Men først lidt historie!

Tidligere har pædagoger og læreres fagorganisationer udarbejdet en professionsetik og et professionsideal hver for sig for egen faggruppe:

Pædagogerne

Uddrag fra BUPL's hjemmeside vedr. professionsetikken.
 På BUPL's kongres i november 2008 besluttede man, at der skulle udarbejdes et etisk grundlag for professionen. Dette var resultatet af en længerevarende debat i medlemsskaren. Næste step var så at udarbejde et etisk grundlag udviklet af pædagoger for pædagoger. I den anledning udgav BUPL et inspirationshæftet "Vejen til professionsetik for pædagoger". [http://www.bupl.dk/iwfile/AGMD-7VQKHS/\\$file/Etikpjece_web.pdf](http://www.bupl.dk/iwfile/AGMD-7VQKHS/$file/Etikpjece_web.pdf)

I dette hedder det, "at professionsetik skal beskrive de værdier og principper, professionen bygger på. Formålet med etikken er, at den skal hjælpe praktikerne til at komme et stykke af vejen, så de kan træffe velbegrundede beslutninger om, hvad der er bedst at gøre i konkrete situationer".

I 2011 blev BUPL's etiske grundlag for pædagoger så offentliggjort som fem punkter med underpunkter med følgende overskrifter:

- Formål med pædagogisk arbejde.
- Værdier i pædagogisk arbejde.

- Pædagogen i relationen.
- Pædagogen i professionen.
- Pædagogen i samfundet.

Som indledning til de fem punkter står følgende: "Ethiske udfordringer er et grundvilkår i pædagogisk arbejde, og det betyder, at pædagoger gør sig etiske overvejelser i hverdagen. Et professionsetisk grundlag for pædagoger er et fælles værdigrundlag, der synliggør, hvilke værdier, pædagoger mener, er væsentlige i arbejdet med børn, unge og deres familier. Et fælles professionsetisk grundlag skal bruges til at kvalificere dialoger og overvejelser om etiske udfordringer i arbejdet. Dermed kan et etisk grundlag være med til at højne den etiske bevidsthed og videreudvikle en etisk forsvarlig pædagogisk praksis". [http://www.bupl.dk/iwfile/BALG95YGRS/\\$file/EtiskGrundlag_2011.pdf](http://www.bupl.dk/iwfile/BALG95YGRS/$file/EtiskGrundlag_2011.pdf).

Lærerne

Uddrag fra DLF's hjemmeside vedr. professionsidealet.
 Allerede i 1999 blev de første tanker om et professionsideal for lærere fremført på DLF's kongres med filosof Jørgen Husted som indleder og oplægsholder.
 Læreres professionsideal blev vedtaget på Danmarks Lærerforenings kongres i 2002 efter en bred medlemsdebat.

Den professionelle lærer

Lærere vil være professionelle - og opfattes som professionelle - og tage ansvar for valg og beslutninger - såvel valg af undervisningsindhold og metoder, som valg af handlinger over for elever, deres forældre og kolleger.

Det er ikke nyt for lærere at diskutere værdier og idealer, men det kan være en fordel at få sat ord på de fælles overvejelser og skabe en fælles forståelse af det at være lærer i en dansk folkeskole. En fælles professionsforståelse kan bidrage til at øge arbejdsglæden og følelsen af at kunne overkomme kravene, her-

under at være i stand til at reflektere over grundlæggende værdier som begrundelse for vores virke.

Professionsidealet er et udtryk for nogle grundlæggende fælles holdninger til det at være lærer. Med dem i hånden er lærere bedre rustet til at diskutere forventninger og opgaver med kolleger, forældre og offentlighed.

Professionsidealet for lærere, der blev vedtaget i 2002, består af 11 punkter, som alle beskriver de væsentligste grundelementer i den professionelle lærers arbejde. http://www.dlf.org/media/974300/professionsideal_endelig-version.pdf

I 2014 blev der imidlertid udsendt en revideret og enklere udgave af det første professionsideal fra 2002. Siden det første udkom, er det blevet drøftet og debatteret blandt medlemmerne, og i 2014 var der behov for at udsende en enklere udgave. <http://www.folkeskolen.dk/-/2/4/gl-profideal.pdf>

Sammendrag af dialogen på bestyrelsesmødet den 23.januar 2015.

I dialogen drøftedes, hvordan et fælles professionsideal kan formuleres, og det blev præciseret, at det skulle være et fælles ideal, som bryder med gængse forestillinger, vaner og rutiner i folkeskolen, formuleret, så hele det pædagogiske personale kan spejle sig i det. Idealet skal både tydeliggøre *det fælles* og *professionernes forskelligheder*. To centrale begreber skal tydeliggøres – dannelsesbegrebet og læringsbegrebet. Lærere og pædagogers professionsideal har lige nu fokus på etik og moral. Der skal ske en fornyelse af dannelsesbetragtningerne. Hvad er dannelse i dagens samfund? Et dannelsesideal skal være præget af faglighed og viden (evidens), ligesom læringsbegrebet skal være rodfæstet i den nyeste viden og forskning.

Pædagogernes problem er, at de ikke har måttet være for læringsbaserede i deres fag, men derimod har holdt sig mere inden for omsorgsdel og sociale kompetencer. For lærernes vedkommende gælder det, at professionen gennem mange år har forsømt selv at fremhæve professionens særlige viden og kompetencer, som er skabt i kraft af udvikling af uddannelsen og opsamlet forskning gennem årene. Hvad kan professionen, og hvilke særlige kompetencer har lærere i kraft af deres uddannelse og opsamling af viden i forhold til børns læring set i et samfundsperspektiv? Fx har andre faggrupper haft meget travlt med at beskrive de elementer, som udgør kernen i lærerens arbejde: Hvad er kerneopgaven? Hvilket dannelsesbegreb ligger til grund for opgaven? Hvad forstår man ved læring? Hvilken viden er indsamlet i forhold til "hvad er det, der virker?"

Hvorfor behov for et nyt professionsideal?

Lærere og pæagoger har ikke et fælles sprog eller fokus professionsmæssigt. Et fælles ideal skal kunne rumme den udfordring, og de to professioner skal finde deres *professionelle fælles* i vidensbaserede samarbejder. Et nyt professionsideal kan gøres politisk relevant, hvis det knytter sig til de krav, der stilles i folkeskoleloven og -reformen f.eks. fælles mål, teamsamarbejde, lærer/pædagog samarbejde, lektiecafe, understøttende undervisning, bevægelse ..., og hvis den inkluderer helheden og samfundets behov. Så nu må det være tid til at udarbejde et fælles professionsideal for alle pædagogiske medarbejdere i skolen, men man må sørge for ikke at opløse de enkelte grundfagligheder, men i stedet have fokus på, hvilke professionsideal/kompetencer der er brug for i en skole fra 6 - 17? Da et professionsideal er et udtryk for nogle grundlæggende fælles holdninger til det at være pædagogisk personale, er der nu er behov

Bestyrelsens overvejelser og drøftelser vedrørende et fælles professionsideal.

Oplæg til debat!

Hvad skal et fælles professionsideal forholde sig til?

for et nyt ideal på baggrund af den nye skolereform. Dette begrundet i, at personalets opgave har ændret sig i takt med det udvidede samarbejde mellem lærere og pædagoger, som i reformen har fået en meget central rolle. Der er stadig kerneopgaver, som skal varetages af lærere og andre varetages af pædagoger, men de skal løses i en sammenhæng med den anden faggruppe. Med et nyt fælles professionsideal i hånden er det pædagogiske personale bedre rustet til at diskutere forventninger og opgaver med kolleger, forældre og offentlighed.

Hvad er et professionsideal for skolens pædagogiske medarbejdere?

Det handler om langtidsholdbare ledetråde, grundlæggende værdier og vidensbaserede holdninger til det konkrete arbejde med børn, unge og deres familie i det konkrete samfund. At få sat ord på hvad kerneopgaven i gerningen er, en form for udlægning af Folkeskolens formål og -reformens krav, så man er i stand til at gå i dialog med "omverdenen" på et fælles kvalificeret grundlag.

Hvad skal et nyt professionsideal forholde sig til?

I følge Stefan Hermann bør professionsidealet omfatte følgende tre niveauer:

- **Individniveau** (forholde sig til eleverne både til den enkelte og til fællesskabet)
- **Institutionsniveau** (forholde sig som medarbejder til det kollektive aspekt - i skolen)
- **Samfundsniveau / Globale niveau** (forholde sig til samfundets kontrakt med skolen)

Det vil sige, at der skal beskrives perspektiver på alle tre niveauer - hvad skal professionen stræbe efter på hver enkelt niveau?

Hvad betyder det for *den enkelte medarbejder* - hvad skal "jeg" for-

holde mig til? Hvilke nye krav skal jeg leve op til i mit arbejde? Hvad forventes der af mig? Hvad er mit vidensgrundlag og min kompetence til at reflektere?

Hvad betyder det for den fælles skole - hvilke krav er der til medarbejderen i forhold til skolens fællesskab? Hvad er den fælles opgave, og hvordan løser vi den hver for sig og i fællesskab? Hvad forventes der af os som skole fra elever, forældre, kommune?

Hvad betyder det for de pædagogiske medarbejdere, at skulle skabe ny legitimitet og respekt i samfundet med baggrund i de nye krav? Hvad er det for en opgave det pædagogiske personale har i skolen i dag? Skolen som en af de vigtigste byggestene i udviklingen af det samfund, som politikerne via lovgivning har vedtaget, vi skal have! Elevernes viden, udvikling, trivsel og læring skal i sidste ende være med til at udvikle det fremtidige samfund.

Et fælles professionsideal?

Udgangspunktet for tænkningen vedr. udviklingen af det fælles professionsideal er følgende:

- Formålsparagraffen i folkeskoleloven
- De tre overordnede mål i den nye Skolereform
- Tænknetank, Danmarks - den fælles skoles vision
- Den nyere pædagogiske forskning og viden

På baggrund af disse grundlæggende dokumenter skal professionsidealet bl.a. forholde sig til følgende:

- 1) *Den optimale læreproces og lærings- og dannelsesbegrebet* - have høje forventninger til elevernes udbytte af undervisningen omfattende dannelse, læring og trivsel
- 2) *Det pædagogiske personale* og deres professionelle vidensbase-rede samarbejder
- 3) *Samfundet og fællesskabet* - se på helheden, samfundet og samfundets behov
- 4) Professionens evne til *at lede sig*

Hvad kan et fælles professionsideal indeholde?

Tanker om et fælles professions-ideal lægges ud til drøftelse blandt medlemmerne.

- selv*, kravet om, at de enkelte også kan lede sig selv og andre
- 5) At skabe et *troværdigt forhold* til forældrene og skabe respekt om sin profession
- 6) *Udvikle samarbejdet* mellem lærere og pædagoger - også i *UC 'ernes rammer for uddannelserne*.
- 7) ...
- 8) ...

Disse punkter *kan være mulige* bud på elementer, som kan indgå i idealet, men der kan også være andre både flere og færre. Det er det debatten vil vise!

Afslutning

I den kommende tid lægges der op til, at den samlede Tænketanks medlemmer drøfter og udvikler professionsidealet på baggrund af deres erfaring og viden med den fælles skole, men også med udgangspunkt i oplæg, artikler m.m. Bl.a. er det meningen, at denne drøftelse om idealet skal fylde meget såvel på Landsmøder, på Regionsmøder, i kommuner og i bestyrelsen, samt i Tænketankens Nyhedsbreve.

Litteratur - til videre fordybelse!

"Etik og værdier i pædagogers arbejde" af Professor Jørgen Husted, Hans Reitzels forlag - 2015

"Folkeskolen - efter reformen" af Jens Rasmussen, Claus Holm, Andreas Rasch-Christensen, Hans Reitzels forlag, april 2015

Rapport: "Understøttende undervisning samt lektiehjælp og faglig fordybelse i folkeskolen", Rambøll, februar 2015 - (www.uvm.dk)

"Vejen til professionsetik for pædagoger", BUPL - 2008

www.dlf.org

www.bupl.dk

Landsmødet den 17.april 2015 i Loungen på Gladsaxe Stadion, Gladsaxevej 200, 2860 Søborg

På dette landsmøde skal vi i høj grad tænke sammen, og vi skal drøfte de erfaringer, vi på nuværende tidspunkt har med skolereformen.

Til at kvalificere drøftelserne har vi inviteret Undervisningsminister Christine Antorini, som har været på rundtur til mange skoler i hele landet for at hente erfaringer fra virkeligheden. Landsmødets deltagere skal med deres erfaringen i rygsækken tænke tanker sammen med ministeren.

Ligeledes er Professor i filosofi v/ CBS Anker Brink inviteret til at holde et oplæg om *fællesskaber og fællesskabets skole*.

Program

Kl. 09.00-09.30 Morgenkaffe med brød.

Kl. 09.30-10.00 Velkomst og orientering ved bestyrelsen.

Kl. 10.00-11.00 Vi tænker tanker med Undervisningsminister Christine Antorini.

Vi har sendt spørgsmål og temaer til ministeren, og dem tager hun i sit oplæg udgangspunkt i. Samtidig vil ministeren stille spørgsmål til os med udgangspunkt i de udfordringer og temaer, som hun har mødt rundt i landet. Dette vil vi som Tænketank arbejde videre med.

Kl. 11.00-12.00 Vi arbejder med ministerens spørgsmål.

Kl. 12.00-13.00 Frokost.

Kl. 13.00-14.00 Vi arbejder videre med ministerens spørgsmål.

Kl. 14.00-15.00 Fællesskabets skole - fællesskabet i samfundet.

Individ og fællesskab skaber og udvikler hinanden. Individualiteten forud sætter derfor, at der er fællesskab. Samtidig forudsætter et fællesskab, at der er noget uden for fællesskabet.

I den fælles skole skal vi derfor reflektere over fællesskabets betydning og perspektiver. Vi har inviteret Anker Brink Lund til at udfordre os med et oplæg om fællesskabelse.

Sidste tilmelding med deltagernavne til Landsmødet er tirsdag d. 7. april på mail til arrangementer@gladsaxe.dk.

På gensyn

Programmet med tilmelding er desuden udsendt til medlemmerne.

Christine Antorini, Undervisningsminister

Anker Brink Lund, Professor, dr. phil. Department of Business and Politics, CBS.